

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ

✧

BERGEN BELSEN

✧

BUCHENWALD

✧

DACHAU

✧

HUSUM

✧

NEUENGAMME

✧

PORTA

✧

RAVENSBRÜCK

✧

SACHSENHAUSEN

✧

STUTTHOF

✧

FRØSLEV

✧

HORSERØD

✧

SHELLHUSET

✧

VESTRE FÆNGSEL

I Luxembourg blev 30,000 indbyggere henrettet af tyskerne som gidsler eller ved krigshandlinger. Her hviler 6700 USA-soldater, der ofrede livet for landets befrielse. Gæsterne dvæler ved pansergeneral Pattons grav.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

International Transport
H. P. Therkelsen
Krusaa Tlf. 9454

O. Pedersens
Skotøjsforretning
Holger Pedersen
Jyderup Tlf. 148

Svend Larsen
Tlf. 17 Jyderup

Handelskompagniet
Aktieselskabet
Holbæk

Jensen & Olsen
El.- Installationsfirma
Holbæk Tlf. 365

Holbæk Amtstidende
Odsherreds Tidende
Holbæk

Sydsjællands Jernforretning
Aktieselskab
Næstved

Sydsjællands Kaffebæreri
v. P. E. Andersen
Næstved

Nordisk Ventilator Co.
Aktieselskab
Næstved Danmark

Næstved Kul og Koks
Kompagni
Aktieselskab
Næstved

Wilh. Smith
Næstved

Fr. Brandt
Tlf. 71 Næstved

Oskar Petersen
Tømrermester - Maskinsnedkeri
Næstved

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—16).
Telf.: Om dagen Minerva 1336 om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været inddelt i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører, Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Militærattache, Fl. B. Larsen, Stockholm.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh. Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund, Ordrup 5075.

Sekretær: Tobakshandler Sv. Darling, Hillerød.

Den øvrige bestyrelse:

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg. Fosmark, Johs., overlærer, Redaktør af Pigtråd. Slagelsegade 9, 2., Kbh. Ø., Øbro 8537. Holt, Paul, seminarieforsøger, cand. mag., Århus. Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus. Johansen, P. A., arkitekt, Bernstoffslunds Allé 80, Charlottenlund. Kjeldsen, K., oberstløjtnant, Odense. Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus. Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø. Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus. Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby Skole, Nr. Søby, Fyn. Møller, Poul, fabrikant, Skive. Næsted, Børge, læge, Sadolinsgade 9 st. th., Odense. Olesen, Otto W., boghandler, Randers. Olesen, O., kontorchef, Grønnegade 18 A, Herning. Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg. Riis, Poul, pastor, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø. Tria 3101. Schmidt, Otto, prokurist, Kolding. Thestrup, K. (M. F.), dommer, Herning. Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

BLADET PIGTRÅD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—16) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2. sal, København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

Hak Jørgensens Bogtrykkeri, Ejby pr. Glostrup.

Afleveret til postvæsenet den 10. marts

Forsidebilledet er skænket af »Se og Hør«.

KAMMERATSKABSSTÆVNET SIDSTE BULLETIN

Om få dage, d. 19. og 20. marts afholdes kammeratskabsstævnet i København, og flere hundrede kammerater har tilmeldt sig.

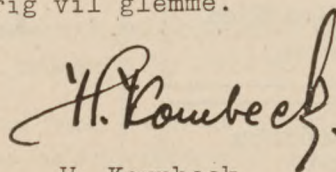
Programmet for festen er nu fastlagt i alle enkeltheder, og vi kan love jer alle en god og smuk fest, netop i den kammeratskabets ånd, som er så selvfølgelig for os tidligere fanger. Alle kammerater, hvis fangenskab skyldes aktiv indsats i frihedskampen, er velkomne til stævnet, og fonden har naturligvis gjort sig alle mulige anstrengelser for at finde frem til flest mulige værdigt trængende, og dog skal der nok være enkelte, som ikke findes i vore kartoteker eller på de lister, vi har modtaget fra finansministeriet, og således ikke har fået nogen indbydelse.

Hvis du mener at kende een eller flere, så anmod disse kammerater om at skrive til os straks, det kan nås endnu, men det haster.

De raske kammerater, der ønsker at deltage, er lige så velkomne, men de må naturligvis betale. Priserne er opgivet i Pigtråds januar- og februar numre.

Der er måske en gruppe kammerater, der gerne vil med, men som holder sig tilbage af økonomiske grunde, også I er velkomne, og fonden er villig til i sådanne tilfælde at finde en middeelvej. Skriv til os, eller helst, hvis du bor i København, ring til os, og vi finder en løsning.

Og skal vi så alle sammen være enige om at samles om alt det, der bandt os sammen dengang, og lad os love hinanden hver især at bidrage til, at alle får en smuk oplevelse, som de aldrig vil glemme.

H. Kornbeck

Carlsen's Clichéfabrik
Købmagergade 9   Kbh. K.

Palæ Trykkeriet
Gothersgade 48

Aktuel Kliché-Service A/S
Farvergade 2   Kbh. K.

Helge Christensen
Bogtrykkeri
Carrit Etlarsvej 2   Eva 3024

P. A. Klinge

A. W. Henningsen
Sølvgade 32
Central 885   København K

Transportforretning
H. C. Svendsen
Tlf. Lyngby 484

Skandinavisk Optik A/S
Kbhvn.   Skindergade 20
C. 7481 — Palæ 4305

Tage Schouboe
Elektrotekniske Artikler en gros
Skyttegade 7   København
Tlf. Luna 2500

Aktieselskabet
Harald Simonsen's Eftf.
Brabrand & Richardsen

I/S Valdemar Henriksen
Sydmarken 44

Holmgaard Andersen
Købmand
Brolæggerstræde 1

A/S ANTON BERG's
Chokolade - Konfekt & Marcipanfabrik
TEGLVÆRKS GADE 31 - KØBENHAVN Ø.

ERHVERVS-TRYKKERIET
Skælbækgade 22   *Telefon Eva 1971*

Bernh. Middelboes Reproduktionsanstalt

Bredgade 34 E   Telefon Minerva 1122
København K.

Ebert Jensen
VIMMELSKAFTET 42 — KØBENHAVN K. — BYEN 4041

ALFRED PETERSEN
Ny Adelgade 8-10   København K.

Tage Olsen A/S
VESTRE BOULEVARD 4   *Civilingeniør M. ing. F.*   *KØBENHAVN V.*

Nordisk Optisk Kompagni A/S
Nr. Farimagsgade 3-5, København

De forenede Bugserelskaber
BORNHOLMSGADE 1   KØBENHAVN

Maskinfabriken
ABCI
Sydmarken 42   Søborg

Brdr. Schluntz
Åboulevard 11   Nora 8102 - 9503

Aktieselskabet
De forenede Vattfabriker

Vagtelvej 47, København F.

KAMMERATSKABSSTÆVNET 19.-20. MARTS 1955

PROGRAM

I dagene lørdag den 19. og søndag den 20. marts arrangerer Kammeraternes Hjælpefond et stort stævne i København for tidligere koncentrationslejr-fanger med hustruer.

Alle raske betaler selv, hvorimod invalider fra frihedskampen er stævnets gæster.

NB. »A« gælder alle gæsterne, hvorimod »P« kun omfatter provinsgæsterne.

P. Lørdag den 19. ca. kl. 7,00.

Medlemmer af Buchenwaldklubben og Dachauklubben modtager gæsterne fra Århus- og Ålborgbådene. Gæsterne køres i biler til deres hotel.

P. Kl. 13,07 Medlemmer af Buchenwaldklubben og Dachauklubben modtager gæsterne fra Sydjylland, Fyn og Sjælland og gæsterne køres direkte til restaurant National Scala.

P. Kl. 13,30 KAMMERATSKABSFRUKOST
sild — stort koldt bord — ost — øl og kaffe.
10,50 kr. alt incl.
Musik ved politiorkestrets sekstet.

A. Kl. 15,10 Modtagelse på Københavns rådhus.
Politiorkestrets 45 mand musicerer.

A. Ca. kl. 16,00 kører alle i busser til Ryvangen.

A. Ca. kl. 16,20 Kransenedlægning ved monumentet.
Fhv. minister Frode Jakobsen taler.
Musik: Politiets blæsersekstet.

A. Ca. kl. 19,20
Dinér på National Scala — Holbergsalen
suppe — steg — dessert — øl — madeira — kaffe.
Kr. 17,00.
National Scalas orkester spiller fra kl. 20,30.

Søndag den 20. marts.

A. Kl. 8,30 Vi samles ved Helligåndskirken.
Pastor Poul Riis taler. Kransenedlægning.

A. Kl. 8,00 Bustur ad Strandvejen til Helsingør. Modtagelse af hjemmeværnets orkester i Helsingør — Kronborg og videre til Hillerød. Modtagelse af byens borgmester. Ankomst ca. kl. 12,00.
Frokost på hotel Leidersdorf: Sild — varm ret — ost — øl — kaffe.
Kr. 12,00 + busturen 8,00 kr.
Ankomst København ca. kl. 15,00.

P. Kl. 17,50 Alle tilrejsende gæster.

KAMMERATSKABSMIDDAG: Steg — dessert — øl. Kr. 10,00.

Kl. 19,30 Alle gæsterne køres til Statsradiofonien.

A. Kl. 19,50 — 21,30 FESTAFTEN I STATSRADIOFONIENS KONCERTSAL

arrangeret af

Kammeraternes Hjælpefond i samarbejde med Statsradiofonien.

PROGRAM:

Formanden for Kammeraternes Hjælpefond
Konsul, sagfører Kaj V. Dahl byder velkommen.

Skuespiller ved Det kongelige Teater
Ebbe Rode fremsiger prolog af digteren Halfdan Rasmussen.

Statsradiofoniens symfoniorkester, dirigeret af
kapelmester Thomas Jensen spiller:

Beethoven: Symfoni nr. 5, c moll, op. 67

Allegro con brio

Andante con moto

Allegro

Allegro

Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen taler.

Klavervirtuosen Victor Schiøler spiller med Statsradiofoniens Symfoniorkester og kapelmester Thomas Jensen.

Tschaikowski: Klaverkoncert nr. 1, b moll, opus 23

Allegro non troppo e molto maestoso

Allegro con spirito

Andante semplice

Allegro con fuoso

Arkitekt H. Kornbeck afslutter festaftenen og stævnet.
Billetpris: Fra 3 til 6 kr.

Efter festen køres de gæster, der skal rejse med Århus- og Ålborgbådene til havnen. På skibene serveres the eller kaffe med brød.

Borup Teglværk

Havreholm Papirfabriks Udsalg

Vandkunsten 5

København K

Dansk Cykle Industri A/S
Jernbaneplass 1 Kbh.

E. Katzenstein

Raadhuspladsen 77, København V

Central 14765

M. Wiseman & Co. Ltd
Scandinavian Branch
v. Ole Green
Badstuestræde 10 a Kbh. K.

Niels Henningsen

V. Farimagsgade 1

København V.

$\frac{1}{2}$ Hasle Klinker- og Chamottestensfabrik

Østerbrogade 6 — København Ø

M. J. Bech A/S

»Det levende Lys«
Asp Holmblad
Blegdamsvej 104

Carl F. Petersen
KØBENHAVN

AARHUS - ODENSE - AALBORG
Værktøj, møbel- og bygningsbeslag

Gl. Køgevej 65

Valby

Vil De glæde
en anden i Dag?

— giv en

— den ekstra stærke Pebermynte

frisker i timevis

Aistrup & Co.

St. Kongensgade 110 Kbh. K.

Otto Lundquist

Rømersgade 9 København

Nordisk Bogtrykkeri I/S

Sturlarsgade 14

Sundby Sukkervarefabrik $\frac{1}{2}$

Strandlodsvej 3, København S

Am. 4809 Su. 66

$\frac{1}{2}$ Dansk Folkeforsikringsanstalt

Otto Mønstedts Plads 11

København V

A/S Nefa
Laplandsgade 1 S

De kvindelige Arbejders
Arbejdsløshedskasse
Kbhvn. Afd. 1
Alhambravej 13 V

Kaj Kragshøll

Papirhandel
Bogtryk - Kontorartikler
Rørholmegade 2, K Palæ 7895

Jul. Schmedes Eftf.

Studiestræde 5

K

Aktieselskabet
De københavnske Forstæders
Bank
Glostrup

I/S Lind Hansen
Clicheanstalt

Kultorget 14

K.

Anton Linnet

Kaffe - The - Kakao
V. Voldgade 19 Tlf. C. 6172

KL Sachsenhausen

Journalist J. B. Holmgaard fortæller lejrens historie.

Jeg ville gøre det igen, hvis jeg fik ordre til det.

(Udtalelse af Rudolf Hoess under Auschwitz-processen.

Han havde sendt 2½ mill. jøder i gaskammer).

VI

I 1943 forbedredes forholdene i KL Sachsenhausen yderligere. Fremgangen i ernæringstilstanden skyldtes først og fremmest ophævelsen af pakkeforbudet, og det var rørende at se, hvad de tyske fangers familier, hvis rationer i det femte krigsår afgjort ikke var store, var i stand til at spare op til deres pårørende bag pigtråden.

Pakkerne til koncentrationslejren havde imidlertid også en skyggeside. De russiske fanger fik ingen pakker og måtte derfor tigge krummerne fra de riges bord, hvilket i mange tilfælde kunne give anledning til pinlige episoder.

Forbedringen af levestandarden betød iøvrigt nye kolossale indtægter til SS. Koncentrationslejrens udgift pr. dag pr. *Häftling* var i 1943 så lav som 60 Pfennig, og de private firmaer betalte SS 6 RM pr. dag for en fagarbejder og 4 RM for en hjælpearbejder. Sagkyndige har regnet ud, at SS på en rigstysk fange tjente 195 RM pr. måned.

Som et kuriosum i forbindelse med den forhøjede levestandard kan iøvrigt nævnes, at lejrledelsen i 1943 frigav græsstriberne foran barakkerne til dyrkning af grøntsager!

»Døde på orlov«

Den tilladelse til afholdelse af »kulturelle foranstaltninger«, som var blevet givet i 1942, medvirkede også til at gøre tilværelsen i lejren mere udholdelig. Der blev indrettet teater i lejrens tørrebarak med Düsseldorf-skuespilleren *Edgar Bennert* som leder. Nordmændene spillede på dette teater »Per Gynt« og franskmændene »Le Misanthrope« af *Moliere*. Lejrorkestet gav koncert under ledelse af kapelmester *Peter Adam*, og på appelpladsen spillede landskampe i fodbold!

Læsere, der ikke har været i Sach-

senhausen, skal dog ikke af disse oplysninger lade sig forlede til at tro, at lejren var blevet det »re-kreationshjem«, som SS yndede at kalde den. Sachsenhausen-fangerne var stadig, som een af dem sagde, »døde på orlov«, blot med den forskel, at man tillod de døde at spille fodbold i deres karrige fritid!

Fritiden blev nemlig kortere og kortere. Samtidig med, at levestandarden hævedes, blev arbejdstiden forlænget, og i 1943 måtte fangerne op kl. 3,30 om natten, mens sengetiden var kl. 21,30.

Af andre forbedringer fra dette år skal nævnes, at den uhyggelige strafmetode »*Pfahlhängen*« blev afskaffet, og at middagsappellen forsvandt. Endelig blev en stor del af de czekiske studenter løsladt og forlod lejren, i to store grupper.

I 1943 blev der bygget fire såkaldte »*Sonderhäuser*« udenfor lejrmuren, men indenfor lejrens sikkerhedsområde. Det var een-familiehuse for prominente fanger, og her boede bl. a. den tidligere østrigske forbundskansler, dr. *Kurt Schuschnigg* med sin familie. Hans anden kone gik frivilligt med i fangenskab. Andre beboere var prominente medlemmer af den tyske generalstab, som var faldet i unåde.

Niemöller i »Zellenbau«

Pastor *Martin Niemöller* opholdt sig også i Sachsenhausen — syv lange år. Han boede imidlertid ikke i »*Sonderhäuser*«, men holdtes strengt isoleret i »*Zellenbau*«. Når han skulle føres til tandlægen, skete det i en lukket trillebør, for at han ingen kontakt skulle få med andre fanger. Han havde tilladelse til med mellemrum at modtage besøg af sin kone.

Mod slutningen af 1943 indførtes i Sachsenhausen »*Prämienschein*«-systemet. Fangerne fik op til 40

RM pr. måned i »løn« — de fleste dog langt mindre — og kunne kantinen købe cigaretter, tobak, alkoholfrit øl m. m. Som regel var det dog meget småt med varerne i kantinen. En undtagelse dannede her udekommandoen *Heinkel*, hvor flere tusinde fanger var beskæftiget med bygning af Heinkel 177 bombemaskiner.

I sommeren 1943 skete der det opsigtsvækkende, at alle tyske kriminelle fanger — BV'er — blev opfordret til at melde sig til kampen for »deres fædrelands ære og frihed«. Det var frivilligt, om man ville melde sig, men mange BV'er gjorde det i håbet om at vinde friheden. De blev sørgeligt skuffede. I august 1943 forlod ca. 300 kriminelle fanger lejren i SS-uniformer, men uden våben, for at blive uddannet til fronten. Af de 300 levede i januar 1944 kun 12 — tolv. En af dem, der forsøgte at flygte, blev bragt tilbage til Sachsenhausen og hængt der.

De »grønne« fanger blev indlemmet i SS-Panserdivisionen *Dirlewanger*. Hr. *Dirlewanger*, der havde deltaget i den spanske borgerkrig på fascistisk side, var en SS-officer, der var faldet i unåde, men som fandt nåde igen, efter at han selv havde foreslået at opstille en division til anvendelse under hensynsløs indsats i forreste frontrække. *Dirlewanger*-soldaterne blev fortrinnsvis

Dr. Kurt Schuschnigg, tidligere østrigsk forbundskansler, senere fange i Sachsenhausen.

Th. Sømød
Sukkervarefabrik

Nørregade 36 Tlf. 6046
København K

A/S Einar Weilbach & Co.

Toldbodgade 35 Kbhvn. K.

Brylids Boligmontering

Blågaardsgade 28
No. 6712 — 6718

Byens Bohave

Gl. Kongevej 1 E Tlf. C. 10030

**Singer Co. Symaskine
Aktieselskab**

Amagertorv 8 København

Importøren

*Aut. Udsalg og Forhandlere
over hele Danmark*

Moses Metz & Co.

Peder Skramsgade 17 Kbh. K.

Jens Møllers Boghandel

A. Dalgaard Helsingør
Stengade 51 Tlf. 128

**Magasin
H. H. H.**

Helsingør

Jens Larsen

Strandvej 201 Tlf. Hell. 940

Manufakturhuset

H. Dahl Jensen Frederikssund

Roskilde Kontantforretning ^{A/S}

Roskilde

Kaffebrønderiet

Hermodsgade 24 København N

Th. Kromann

Holbergsgade 14 København K Tlf. C. 1609-16461

Martin Olsen

Sukkervarefabrik
Glentevej 8 N. V.

Toni

Hjemmelavet konfekt
Gl. Kongevej 109 Kbh. V.

Beckett & Meyer

Holbergsgade 13 København

A/S Chr. E. Schrøders Eftf.

Holmbladsgade 128 Amg. 1545

**A/S Høeghs Lakrids &
Sukkervarefabriker**

Rodosvej 47 København S.
Sundby 9690

A/S Hollandshavens

VIV & KOLONIALHANDEL
Chr. X. Allé 21 Lyngby 2358

Hermelin Chokolade

Nygade 6 København

City

Lyngby Varehus Lyngby

E. H. LARSEN

Gl. Mønt 14 METALLER Telf. 12906 - Pa. 7907

HARBOES BRYGGERI

Skælskør

Kähler & Breum

Beholderfabrik . Maskinfabrik . Skibsværft Korsør

**Lars Larsen
Hillerød Autolager**

**Landbostandens
Sparekasse
Nykøbing F**

Fabriken »**HAKA**«
Fuglebjerg

Dansk Trækul-Industri
Slaglille pr. Sorø

**Kul - Koks - Pindus
Brændselsolien
Julius Larsen & Søn**
Tlf. Hillerød 347

^{A/S} **Hotaco**

HOLBÆK

Pastor Martin Niemöller sad i Sachsenhausen i syv år

indsat i bekæmpelsen af de russiske partisaner. Deres chef var en tyveknægt, og derfor skulle hans division også bestå af tyveknægte og forbrydere. Dirlewanger fik rang af *SS-Gruppenführer* (svarende til generalløjtnant) og bæredes med ridderkorset af Hitler. Han karakteriseres som en af de værste blodhunde, der optrådte i Lublin-området.

Fanger som forsøgskaniner

I 1943 udførtes en lang række dødbringende medicinske forsøg i Sachsenhausen. *Franz Ballhorn*, der en overgang var beskæftiget på »Krankenbau«, beretter, at 11 jødiske drenge ankom fra Sosnowitz i Oberschlesien. Deres forældre, brødre og søstre var sendt i gaskamrene i Auschwitz, mens de selv blev anvendt til medicinske forsøg i Sachsenhausen. Den yngste, *Wolf Silbergleit*, var kun 7 år. Børnene blev bl. a. inficeret med gulsot.

Allerede året i forvejen var under ledelse af SS-Untersturmführer, dr. *Schmitz* fra Wuppertal, udført farlige operationer på 27 fanger, som var påført infektionssygdomme med

gasbaciller. Halvdelen af de opererede døde i løbet af få dage efter ulidelige smerter.

Forsøgene med forskellige kampgifte fortsattes i Sachsenhausen til 1945. Der blev hovedsageligt anvendt russiske krigsfanger til disse forsøg, som lededes af den øverste hygiejniker indenfor SS, docent, dr. *Mrugowsky*. De russiske krigsfanger blev anskudt med giftige kugler. Til andre forsøg anvendtes flydende kampgas, som blev smurt på fangerens hud, hvorpå forløbet af forgiftningen til dødens indtræden blev fulgt af lægerne. Ofrene blev delvis blindet. Beretningerne sendtes til *Heinrich Himmler*.

Endelig kan nævnes, at der fra Sachsenhausen regelmæssigt leveredes blod til SS-blodbanken i Berlin under SS-Sturmbannführer *H. D. Ellenbeck*. Det var naturligvis arisk fangeblod, der blev tappet. At fangerne intet blod havde at undvære, tog man selvsagt intet hensyn til.

De uhyggeligste mishandlinger fandt stadig sted i Sachsenhausen i 1943. På en enkelt dag — den 13. januar — blev 24 § 175-fanger (homoseksuelle) myrdet på Klinkerkommandoen men derefter indtrådte en pause, fordi de mange mord vakte betænkeligheder helt op i kommandanturet.

Kommanderet til at begå selvmord

I 1943 blev skriveren i »Politische Abteilung«, den tidligere SS-Obersturmführer *Friedrich Gertz* fra Lybæk, der var gartner af profession, og som havde virket som Oberkriminalassistent i Warszawa, hvor han havde plyndret for 20.000 RM, afsat. Han blev lænket sammen med SS-Hauptsturmführer *Stüllenberg* med håndjern og bragt til strafkompagniet. De to forbrydere sov lænket sammen og marcherede sammen om dagen i »*Schuhläufer*«-kompagniet. Senere blev de ført til »Zellenbau« og derpå henrettet. Ingen savnede dem.

En søndag i juli beordrede blokældsten i strafkompagniet, den berygtede asociale Häftling *Richard Mandel*, hvis øgenavn var »*Perronje*« efter en almindelig anvendt

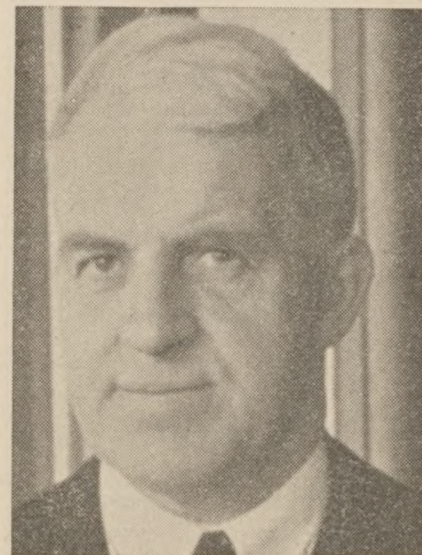
polsek ed i lejren, en SV-fange ved navn *Fiedler*, som havde stjålet brød fra sine medfanger i SK, til at hænge sig i fodboldmålet. »*Perronje*« trykkede *Fiedler* en strik i hånden og gav manden ordre til at hænge sig, inden der var gået en time. For øjnene af de antrådte fanger fra SK begik *Fiedler* derpå selvmord som befalet. Denne begivenhed blev dog selv lejrledelsen for meget. »*Perronje*« blev afløst som blokældste. Han lever heldigvis ikke mere.

Den 13. august skete der under en hængning det »uheld« at strikken gik itu. Den halvbevidstløse fange faldt ned, og Lagerführer *Höhn* spurgte den uheldige, om han ville hænges påny eller skydes. Han nåede ikke at svare, før *Höhn* havde skudt ham gennem hovedet.

Forbindelse med nordmænd udenfor lejren

En komisk oplevelse indtraf i juli efter Mussolinis tilfangetagelse. Lejrledelsen lod alle sandsigere, clayvoyante, kiromanter, astrologer og andre synske personer træde an på appelpladsen, og de pågældende skulle derpå ved hjælp af forskellige skriftstykker, som man forelagde dem, hitte ud af, hvor *Il Duce* befandt sig!

Den 20. marts 1943 skete en begivenhed, der skulle få afgørende

Rektor Didrik Arup Seip, først fange, siden interneret i Berlin

»Perawin«
Skibhusvej 70 Telf. 9517
Odense

Rich. Jacobsen
Automobilhandel
Kongensgade 76 Tlf. 9470
Odense

Dansk Automobil-Compagni
Ruggaardsvej 9 Telf. 58
Odense

— utroligt — men sandt!
Alle kan nu til deres dreng eller
pige få et schweizer skole-arm-
båndsur *helt gratis*. — Hvis De
køber et ur nu til kr. 28- 38,- 48,-
m. skr. garanti, får De senere —
uanset urets stand — tilbagebe-
talt den fulde pris for uret, når
De bytter det til et kvalitetsarm-
båndsur fra kr 125,-, *men kun*
hos *Erik Zinglersen*
Skibhusvej 78 Odense

Eigil Nielsen
Kragssbjergvænget 5 Tlf. 8680
Odense

Jørgen Friis
Roersvej 4 Odense

Fyens Lyskopierings Anstalt
Klaregade 23 Tlf. 6566
Odense

Th. Duch
VINHANDEL

Odense

Odense Vægtfabrik
v. Bjerregård Larsen &
A. Nielsen
Pantheonsgade 3 Tlf. 191
Odense

Ingemann Andresen
Nelliikevej 4 Tlf. 10109
Odense

Nordisk - Paukolit - Fabrik
VOKS OG LAKFABRIK TELF. 4498 - ODENSE

Kino Teatret, Odense

De bedste Film paa det bedste Anlæg

FOLKETEATRET Odense 2680
FØNIX TEATRET Telf. Odense 1774
PALADS TEATRET Odense 1616

Andelsselskabet

Odense

Eksportslagteri

FYENS SÆKKEKOMPAGNI

Aktieselskab

ODENSE

J. Andersen Damgaard

ODENSE

R. Bøg Jørgensen's Maskinfabrik

Frederiksgade 40 — Odense

Tlf. 5944-8144

betydning for de norske fanger — og senere de danske i Sachsenhausen. Under rektor *Seips* ledelse arbejdede fra Berlin en norsk modstandsgruppe, og to af dennes medlemmer, *Wanda* og *Helge Hjort*, var den 20. marts for første gang i Sachsenhausen, hvor de afleverede pakker til de norske fanger. Denne virksomhed fortsattes, og mod slutningen af 1943 fik *Wanda Hjort* for første gang direkte kontakt med en norsk fange, der arbejdede i »*Paketstelle*«. Hun rejste derpå hver uge til Sachsenhausen med pakker. Det var yderst heldigt for skandinaverne, at nordmænd opnåede ledende stillinger i »*Paketstelle*«. Det var en af grundene til, at der blev stjålet så få Røde Kors-pakker i Sachsenhausen. På »*Paketstelle*« i Heinkel-lejren arbejdede den tidligere norske handels-, forsvars- og trafikminister *Nils Langhelle*.

I juli 1943 var rektor *Seip* for første gang med i Sachsenhausen. Han modtog lister med navne og numre på de norske fanger i lejren og sendte dem gennem det internationale Røde Kors videre til Stockholm, hvor minister *N. Chr. Ditleff* tilsidst havde 7500 navne.

De første danskere¹⁾

De første danskere ankom til Sachsenhausen i 1943. Formanden for det kommunistiske parti, folketingsmand *Aksel Larsen* arriverede i september og sad hele tiden i »*Zellenbau*«. Den 23. november afgik den første samlede danske transport til Sachsenhausen. Den officielle tyske meddelelse herom lød:

»På grund af vedvarende illegal kommunistisk virksomhed er den 23. november 1943 følgende 19 danske, hjemmehørende i Odense, overført til koncentrationslejr i Tyskland: (navnene). Som følge af oprørske virksomhed (aktivt fjendtlige handlinger overfor besættelsesmagten) er følgende 12 danske ligeledes overført til koncentrationslejr i Tyskland: (navnene)«.

Af de 31 fanger gik mændene til Sachsenhausen og kvinderne til Ravensbrück. Det samme var tilfældet med en ny transport på 58

fanger den 19. dec. 1943, hvorom det hed:

På grund af vedvarende krigsfjendtlig, kommunistisk virksomhed er den 19. december følgende 58 danske overført til koncentrationslejr i Tyskland: (navnene).«

Den 21. december udsendtes endelig meddelelse om, at yderligere to danskere var ført til tysk kz-lejr.

Det første dødsfald

Af de første danskere døde *Christian Marius Petersen*, der var født

den 6. januar 1896, allerede den 20. december 1943.

Af kendte tyske modstandsfolk, der mistede livet i Sachsenhausen i 1943, skal nævnes *Paul Schwarz*, *Dresden* (1. 4.), *Fritz*, *Ernst*, *Richard* og *Walter Beutke* samt *Emil Becker*, der blev skudt den 10. 8., *Lotte* og *Anna Beutke*, *Anna Becker* og *Ella Trebe*, der blev skudt den 11. august, samt *Karl Neuhoff*, *Berlin*, der blev skudt den 15. november. (Fortsættes).

Besættelsestiden på tryk II

Af overbibliotekar *Oluf Abitz*

Overbibliotekaren gav i sin første artikel en oversigt over samlede fremstillinger, skildringer af den politiske udvikling og om Frihedsrådet.

Enkelte perioder

Foruden i de store samlede værker vil man kunne læse om enkeltbegivenheder i nedenstående bøger: *P. M. Norup*: Hæren der ikke maatte kæmpe. Den danske Hærs Forhold under Nedrustning over 9. April og 29. August 1943 til Befrielsen. 1945. 208 s. ill.

C. J. Bech: Da de kom. Fra Besættelsens første Dage. 1945. 116 s. ill.

Helge Bennike: Soldaterære. Erindringer fra Krigsaarene og Tiden der fulgte. 1949. 226 s. Skildrer bl. a. overførselen af Roskilde garnisonen til Sverlen den 9. april. *Johanns Brøndsted*: Hvad der skete 9. April? Et Radioforedrag. 1947. 32 s.

Erling Foss: Knæfaldet efter 9. April. En historisk Studie og en Bedømmelse. 1. Kendsgerninger. Med Baggrund fra Uddrag af »H«s Dagbogsblade. 2. En Bedømmelse. 1947. 94 s. Første del er uddrag af dagbogs-optegnelser, men anden del er *Erling Foss*' egen bedømmelse af begivenhederne.

A. Hartz: — og saaledes matte det gaa. 1945. 200 s.

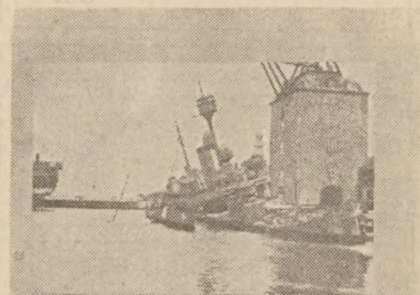
Den danske militærattaché i Berlin skildrer krigens første år.

F. H. Kjølsten: Optakten til den 9. April. 1945. 46 s.

(*Pontoppidan*, *Axel*): Kampen ved *Hokkerup* den 9. April 1940. 1950. 32 s. ill.

Bjørn Svensson: Fuld Besked om 9. April. En Oversigt over Kommissions-Undersøgelsens Resultater og en Vurdering af dem. 1946. 128 s.

F. H. Kjølsten: Da Danmarks Flaade blev sænket. [29. August 1943]. 1945. 72 s. ill.

DA DANMARKS FLAADE BLEV SÆNKET

F. H. KJØLSTEN

med 12 farveplader

H. HAGERUP · KØBENHAVN
1945

Dorin Larsen
Handskefabrik
Giro 11242
Tlf. Odense 142

Brix Bogtrykkeri
Kongensgade 15 Odense

**Carl Nielsen's
Bogbinderi & Protokolfabrik**
Kongensgade 40 Odense

Laur. Winter
Odense

Høffner Kjærup
Odense

Fyns Varehus
v. Carl Hansen
Kongensgade 24 Tlf. 1281
Odense

N. Chr. Pedersen
SKILTEFABRIK
Klaregade 20 Tlf. 3143
Odense

P. A. Kruuse
Odense

Odense Maskinbyggeri
Aksel Nielsen
»OMAN«
Grønlandsgade 39 Odense

A/S Lauritzen & Ross

Brockmanns Hjørne

Odense

FABRIKEN MAYO

Kragsbjergvej 26 — Odense — Telf. 6172 (3 Lin.)

Fyns Stifts Sparekasse

Odense

Land & Djelbo's Boghandel

Klaregade 29, Odense Telefon 6803

MØLLER & CO. A/S

Odense

Marius Madsens Eftf.

VESTERGADE 43 . ODENSE

BRIXENS LEVERPOSTEFABRIK

Guldbergsvej 3

Telf. 6520

Odense

Poul Hansen: Kampen om Amalienborg. 19. september 1944. 1945. 78 s. ill.

Daglige Beretninger om Begivenheder under den tyske Besættelse. Fra Januar 1944 til Maj 1945). 1946. 884 s.

Opryk af den daglige nyhedstjeneste, som Kbh.'s magistrat udsendte til kommunalbestyrelsens medlemmer.

Carlo V. Hansen: Hektiske Augustdage. Oplevelser under Folkestrejken i Odense 18.—23. August 1943. 1946. 70 s. ill.

Vilhelm Bergstrøm: Istedgade overgiver sig aldrig. Folkestrejken blodige dage paa Vesterbro skildret paa Basis af Politiets »Minut-Rapport«. 1946. 130 s. ill.

Flemming Bergsøe: Det underlige Aar. 1945. 172 s. ill.

Fra nytår 1943 til dec. 1944. Skildrer især dagene omkring folkestrejken.

Kulturlivet

Som supplement til de større fremstillinger henvises der her til bøger, der behandler enkelte sider af det kulturelle liv under besættelsen.

Ebbe Neergaard: Det stædige Danmark. Forskydninger i dansk sind og kultur under okkupationen. 1945. 128 s.

Særligt afsnittet om de illegale forlag, film og digtning er af stor interesse.

Harald Sandbæk: og N. J. Rald. (red.): Den danske Kirke under Besættelsen. 1945. 267 s. ill.

Om kirkens stilling til besættelsesmagten.

Ernst Christiansen og Preben Neergaard: Hvad skete med Radioen under Krigen. 1945. 224 s. En fortræffelig oversigt skrevet af to af radiatorådets medlemmer.

Mens vi ventede —. Folkeskolen under Besættelsen. Udg. af Danmarks Lærerforening. 1946. 212 s. ill.

Heri b. a. beretninger om lærere i fængsel og koncentrationslejre og nekrologer over lærere, der ofrede livet under besættelsen.

Inger Merete Nordentoft og Aage Svendstorp (red.): Og Hverdagen

skiftede —. Skolen i de onde Aar. 1946. 345 s. ill.

Af bogens mange lødige artikler må fremhæves afsnittene om skolekampen i grænselandet og den danske skole i Sverige 1943—45.

Anker, Aggebo (udg.): Danske Lægememoirer V. Ti Lægers Erindringer fra Frihedskampen 1946. 214 s. Aage Svendstorp (red.): Den hvide Brigade. Danske Lægers Modstand. 1946. 384 s. ill.

H. C. Nielsen: Genbo til Shellhuset [Teknologisk Institut under krigen]. 1947. 112 s. ill.

Modstandsbevægelsen

Den illegale modstandsbevægelse måtte kæmpe sig frem. Selvom der lige fra de første år var en del, der ville sætte alt ind for at fremkalde »norske tilstande«, måtte der først skabes organer, der kunne tage opgaven op, og selve jordbunden måtte forberedes gennem illegale bladvirksomhed, der gik mod den officielle politik. Hvor store vanskeligheder man havde at kæmpe med fremgår bl. a. stærkt af Jørgen Hæstrups nedennævnte fremstilling af den fra England ledede faldskærmsjægerorganisations opkomst.

Foruden samlede fremstillinger findes der en stor mængde bøger skrevet af personer, hvis arbejde skildrer enkelte sider af modstandsorganisationen. Selvom en del af disse kan virke ensidige, vil de ved deres bidrag om personlige oplevelser være værdifulde, når man vil sætte sig ind i hvordan vilkårene var under den spirende modstand og senere hen, hvor trådene knyttes sammen mellem de forskellige organisationer og befolkningen som helhed stod bag ved modstandsbevægelsen. Den afgørende vending blev folkestrejken og 29. august, og den største part af nedenstående bøger skildrer derfor også de sidste år, hvor modstandskampen udfoldede sig i alle kredse, og hvor tyskerne satte hårdt imod hårdt for at slå undergrundsbevægelsen ned med alle midler.

Th. Jessen: Derfor maatte vi sejre. Blade af Modstandsbevægelsens Kamp mod Fremmedaaget. 1945. 414 s. ill.

Poul Jung-Jensen: Da Danmark kaldtes —. Bogen om Modstandsbevægelsen. Skrevet af Aktivister. Indledning af Christmas Møller. 1945. 296 s. ill.

Ebbe Munck og Børge Outze (red.): Danmarks Frihedskamp skrevet af danske Journalister. [1945-51]. 1-2. Børge Outze (udg.): Denmark during the German occupation. 1946. 178 s. ill.

Danmarks Ufredsaar. Med Bidrag af G. Sparring Petersen, J. Rosenkjær, Einer Møllerup, Gerda Helms, Ernst Christiansen, Kai Hammerich, Børge Thing, Jørgen Zahle, P. Ilsoe, Th. Glahn, H. P. Sørensen, Karen Johnsen, Børge Outze, Paul Holt, E. Blytgen-Petersen. 1947. 163 s.

Kendte mænd og kvinder skriver om personlige oplevelser under besættelsen.

Erling Foss: Fra passiv til aktiv Modstand. Breve, Microfilmsrapporter til London og Skildring af Frihedsrådets Fremkomst dækkende Perioden April 1940 til Februar 1944. 1946. 344 s.

Jørgen Hæstrup: Kontakt med England 1940—43. 1954. 328 s. ill.

En velskrevet doktordisputat, der skildrer den engelske faldskærms-

Knud Hansen
Statsaut. Revisor
Odense

Fyldepenne Magasinet
v. N. Brogaard
Vestergade Odense

Aage Astrup
Tømrermester
Ruggaardsvej 242 Odense

Graabrødre
Farvehandel
Odense

Andelsvaskeriet
Taarup pr. Aarslev
Tlf Davinde 40 - 250
Andelshaver eller ej
bliv vor kunde

Chr. J. Hey
Vestergade 5 Odense

Nil Bro

Vaskemaskiner til ethvert
Formaal
N. C. Nielsen Nil-Bro A/S
Tlf. Brobyværk 67 - 256

THORVALD PEDERSEN A/S

Kanalvej 154 — Odense

Munke Mølle

AKTIESELSKAB

Odense

LACTOSAN A/S
Odense

Brdr. Henriksen

NYBORGVEJ 6¹ - ODENSE - TELF. 41

FYENS STIFTS KREDITFORENING
Odense

Landbo-Sparekassen for Fyn

Unigrafia
Valdemarsgade 12 Tlf. 12719
ODENSE

Clausen & Lethan
Stukkatorværksted og
Cementstøberi
Odensevej 117 Hjallesø

Søren Villadsen
Møbelfabrik I/S
Vejen

Vejen Automobil Lager A/S
Aut. Ford Forhandler
Vejen

Aktieselskabet
Langlands Bank

Den mest velsmagende
Sennep or
Alfa Sennep
A/S ALFA Vejen

Esbjerg Tovværk A/S
Esbjerg

- organisations (S. O. E.) opståen og udvikling samt dens arbejde i Danmark indtil oktober 1943, hvor Flemming Muus som leder overtager organisationen i Danmark.
- Flemming B. Muus: Ingen tænder et Lys —. 1950. 207 s.
- En spændende og historisk dokumentarisk skildring af det fra England organiserede illegale arbejde. Forfatteren var som bekendt leder af de engelsk uddannede danske faldskærmsjægere fra oktober 1943, og bogen udgør således et direkte supplement til Jørgen Hæstrups skildring af de første år.
- Terence Chapman: I Mosquito-Bomber over Danmark og Norge. 1946. 32 s.
- En engelsk flyvers beretning om sin nedstyrtning og senere deltagelse i illegalt arbejde i Danmark.
- Carlo Christensen: Under Jorden i Borgergade. 1945. 210 s.
- Forfatteren deltog bl. a. i tilrettelæggelse af transporten til Sverige.
- Kate Fleron: Kvinder i Modstandskampen. 1945. 208 s.
- John Larsen: 20.000 var Prisen. (Forfulgt af Gestapo). 1945. 116 s.
- I. C. Lauritzen: Sabotagen i Danmarks modstandskamp. Udg. af Det danske Selskab. 1945. 106 s. ill.
- Poul Overgaard Nielsen: .... men aldrig kan et Folk forgaa. Om danske Sabotørers Indsats. 1945. 228 s.
- Bogen bygger på dagbogsoptegnelser.
- Arne Sejr: Og derfor lever vi. 2. udg. 1946. 80 s. ill.
- Ung mand der var med til at stifte »Studenternes Efterretningstjeneste« fortæller om sin deltagelse i det illegale arbejde og sin flugt fra tyskerne.
- G. Sparring-Petersen: Med Gestapo i Hælene. 1945. 116 s.
- Præsten i Brønshøj skildrer sit forhør i Shellhuset, tilværelsen under jorden og flugten til Sverige.
- Hans Edvard Teglers: Kæmp for alt, hvad du har kært —. 1945. 173 s.
- En nøgtern skidring af en ung sabotørs oplevelser.
- Olaf Holdgaard: Haab ønsker Tro.
- Dagbogsblade fra Besættelsestiden. 1948. 62 s.
- Småstykker fra modstandsarbejdet, flugten til Sverige og opholdet her.
- »Thobo«: 3 Åar bag Fjenderyg. 1945. 285 s.
- En dansker, der var med til at organisere modstanden i Tyskland skildrer sabotagen, som hollandske, belgiske, russiske og franske slavearbejdere udførte for at underminere krigsindustrien.
- Modstandsgrupperne og det illegale arbejde i de enkelte dele af landet**
- Carlo Andersen: Gruppen »Gorm«. 1945. 202 s.
- Skildring af en sabotagegruppe.
- Georg Andresen: Aarhus under Besættelsen. 1945. 336 s. ill.
- A. Arndal (red.): Sluttes Kred. Bogen om en Skole [Tarm] og dens Elever i Aaret 1944—45. 1946. 64 s.
- K. Baagøe og E. Ebstrup: Kolding under Besættelsen. 1946. 367 s. ill.
- Poul Borchsenius: Kæmp for alt. Billede fra en dansk Provinsby [Randers] under Gestapos Søgelys. 1945. 150 s.
- Bornholm — besat — bombet — befriet. Udg. af Frihedsbevægelsen paa Bornholm. 1945. 96. s. ill.
- Børge Brandt (pseudonym) og Kaj Christiansen: Sabotage. 1945. 194 s. ill.
- Skildring af sabotageorganisationen Bopa's indsats.
- Jørgen Munch Christensen: »Undergrunden« i Vejle. Besættelsen og Kapitulationen. 1945. 159 s. ill.
- Peder Christensen: Vi var ogsaa med 1945. 32 s. Om en modstandsgruppe i Ålestrup.
- E. Christoffersen: Fyn under fem Aars Krig. 1945.
- N. Aug. Ejgenbroth, H. Dalby og Sv. Aa. Kühl (red.): Vor Vej til 5. Maj. Nordjylland gennem fem Krigsaar i Billeder og Tekst. 1945. 304 s. ill.
- Salomon Hansen: Jydske Sabotører. Willy Samsing-Gruppen. 1946. 56 s.
- Sven Hauerbach: 5. Kolonne. Aarhus-Sabotørernes modige Indsats. 1945. 106 s. ill.
- Søren Hansen: Træk fra Odense under den tyske Besættelse. 9. April 1940 — 5. Maj 1945. 1945. 232 s. ill.
- Axel Holm: Hvidsten Gruppen. 1945. 142 s. ill.
- Herluf W. Jensen: De 5 onde Aar i Frederikshavn. 48 legale og »illegale« Fotografier fra Besættelsestiden 1940—45. 1946. 49 s. ill.
- Orla Johansen: Fyn under fem Aars Krig. Billedreportage fra Aarene 1940—45). 1945. 160 s. ill.
- Knud Pedersen: Churchill-Klubben. 1945. 152 s. ill.
- Om drengesabotagegruppen fra Aalborg.
- Josef Petersen og »Bob« Jarset (pseudonym): Holger Danske vaagner. 1946. 232 s.
- Skildring af »Holger Danskegruppen«.
- Sektion X. Distrikt Æ. [Frihedskæmpere i Tistrup og Omegn]. 1946. 78 s. ill.
- Toldstrup (Pseudonym): Uden Kamp — ingen Sejr. 1948. 264 s. ill.
- Om modstandskampen i Nordjylland.
- Jødeforfølgerne og de illegale transporter over Øresund**
- Aage Bertelsen: »Oktober 43«. Oplevelser og tilstande under jødeforfølgelsen i Danmark. 1952. 143 s.
- Rektor B. skildrer den af ham selv fra Lyngby ledede flygtningeorganisation, men bogen giver samtidigt et vægtigt bidrag til forståelse af jøderne.
- M. Friediger: Theresienstadt. 1946. 151 s.
- Den nu afdøde overrabiner fortæller om egne oplevelser blandt danske jøder i koncentrationslejren Theresienstadt.
- Med en liste over 53 danske, der fandt døden dernede.
- Jørgen Gersfelt: Saadan narrede vi Gestapo. Om de illegale transporter over Øresund.
- Erling Kiær: Med Gestapo i Kølvan-det. 1945. 126 s.
- Om flygtningetransporterne til Sverige.
- Torben L. Meyer: Flugten over Øresund. En Reportage omkring den jødiske Flugt og Deportationerne fra Danmark Efteraaret 1943. 1945. 208 s.
- Flygtninge i Sverige**
- [Leif B. Hendil]: Den aabne Dør til

Emil Pedersen
Tømrermester
Havnegade 170 Tlf. 3683
Esbjerg

S. B. - Dekoration
Tlf. 3535 .. .. Borgergade 27
Esbjerg

Overretssagfører
E. H. Permin
Landsretssagfører A. C. Krebs
Sagfører E. Hansens efft.
Esbjerg

Ove Schousbo
Landinspektør
Esbjerg Tlf. 30

Aktieselskabet
H. Blichfeldt
Esbjerg

Købmændenes
A/S Hoki
Indkøbscentral
Horsens

Paasch & Larsen, Petersen
Aktieselskabet
Horsens

**REKLAME OG
TRYKSAGER**
af enhver art

MIDTJYDSK REKLAME - BUREAU

Bredgade 9 Herning Tlf. 1952

Axel Hansen
Modestrikvarer
Herning

Ultra Reklame
Th. Niensengade 93
Herning

Aalestrup og Omegns
Sparekasse
Aalestrup

Jyden A/S
Aalestrup

Emulsion A/S
Juelsminde

Fabriken Credin
Juelsminde

Anders Bach A/S
Havnens Nordside
Tlf. 385 - 386
Vejle

Horsens Folkeblad
Horsens

Horsens Landbobank A/S
Horsens

A/S Horsens Privatbank
Horsens

A/S Carl Hansen's Rutebiler
Vejle

Bøje & Brøchner A/S
Vejle

C. F. Christiansens Conditori
Tlf. Vejle 425 & 468

Sigurd Stenhøj I/S
Maskinfabrik
Barrit

R. B. Burchardt Nielsen & Co.
A/S
Tlf. 3400 Løvenørnsgade
Horsens

Th. Busse
Horsens
Farver & Lakker

Horsens Jern & Staalforretning 1/8
Horsens

Aktieselskabet Horsens Sølvvarefabrik
BRDR. W. & S. SØRENSEN - HORSENS

SKANDERBORG LANDBOSPAREKASSE
Skanderborg

Winkler & Winsløv
JERN OG STAALVAREFABRIK
Gasovne - Gaskomfurer

SILKEBORG - TELF. 799

Drik Stassaniseret Mælk

Silkeborg Jern- & Staalforretning 1/8

den frie Verden. »Dansk-Svensk Flygtningetjeneste«s Virksomhed fra Malmø 9. Oktober 1943 — 5. Maj 1945. [1946]. 64 s.

Poul Borchsenius: Udlændigheds Dage. Dansk Flygtning i Sverige. 1946. 188 s.

Niels Grunnet og Bent Demer (red.): Den danske Brigade. 1945. 224 s. ill.

Aage Heinberg: For Frihedens Skyld. Af Niels Ebbesen. [1945]. 206 s.

Forfatteren måtte allerede i 1941 tage til Sverige, hvor han bl. a. arbejdede i den amerikanske legations presseafdeling og under pseudonymet Niels Ebbesen skrev en række bøger om Danmark.

David Huda: Intet blivende Sted. 1950. 154 s. ill.

Det rodløse liv som dansk jødisk flygtning under besættelsen i Sverige og hjemkomsten.

Per Møller og Knud Secher: De danske Flygtninge i Sverige. 1945. 332 s. ill.

Det store officielle værk om flygtningearbejdet i Sverige.

**DANSKE
I
TYSKE
KONCENTRATIONS-
LEJRE**

HANS ANDERSEN
PREBEN BOYE
JOHS. FOSMARK
H. C. STEEN HANSEN
J. BERGHOLT HOLMGAARD
MOGENS HØIRUP
BJØRN KARBO
H. KORNBECK
FLEMMING B. LARSEN
K. LÆNKHOLM
HENRY MEYER
MARTIN NIELSEN
A. BLUMENSAADT PEDERSEN
PAUL THYGESEN

GYLDENDAL 1945

Mogens Boye: Vi lo af dem — bag-
etter. Humoristiske Oplevelser i
Vestre og Horserød. 1946. 32 s.
(Viggo Brøndsel): Fange Nr. 67953.
1945. 20 s.

Buchenwald-Lejren. Indberetning
fra Parlamentets udsendte Dele-
gation. 1945. 16 s.

Georg Busch (udg.) Barak-Poesi.
Sange og Ugerevyer m. m. fra
Frøslev-Lejren. 1945. 48 s. ill.

V. Dahlsen: I Nazismens Helvede.
Oplevelser i tyske Koncentrations-
lejre, Sachsenhausen og Neuengamme.
1946. 308 s. ill.

Kjeld Feilberg: Illegale Fotos fra
Horserød og Frøslev. 1945. 67 s. ill.

Johannes Fosmark (red.): Danske i
tyske Koncentrationslejre. 1945.
246 s. ill.

Tidligere fanger fra forskellige
samfundslag skildrer deres ophold
i tyske koncentrationslejre.

Poul A. Frandsen: Gestapofange 355.
En rystende Skildring af Journalist
Poul A. Frandsen's Ophold i
Vestre Fængsel. (1945). 32 s.

Frøslev-Lejren. Med Tegninger af
Asger Muchitsch. [1945]. 18 s. ill.

Anders Georg (red): I tysk Fangen-
skab. 1945. 212 s. ill.

Beretninger fra 14 af de mest be-
rygtede koncentrationslejre.

Carl Hansen: Carl Skomager i tysk
Fængsel. [1945]. 107 s.

Niels Jørgensen: På det tyske Slave-
marked. Dansk Journalists Oplev-
elser i tysk koncentrationslejr.
1945. 206 s. ill.

Med en liste over 565 danske, der
døde i tyske koncentrationslejre.

Eugène Kofoed-Jensen: Fire Maane-
der i Kældercelle. Sandheden om
de tyske Lazaretlæger paa Nye-
landsvej. 1946. 32 s.

Koncentrationslejrene Porta West-
phalica og Neuengamme. [1946].
22 s. ill.

Viggo F. Møller: Seks Uger i Horse-
rød. 1945. 66 s.

B. J. Nielsen: De sendte et Barn til
Dachau. 1945. 31 s.

En autentisk beretning.

Martin Nielsen: Fængselsdage og
fangenætter. 1949. 156 s.

Martin Nielsen: Rapport fra Stutt-
hoff. 1947. 170 s.

Martin Nielsen: Undervejs mod li-
vet. 1948. 142 s.

Beretning om Stutthoffangernes
hjemtur. Den kommunistiske fol-
ketingsmand beretter om sine op-
levelser fra Vestre Fængsel og
Horserødlejren og senere efter de-
portationen til Stutthof hjemturen
herfra.

Peul Gerner Nielsen: Gæst hos Ge-
stapo. 1945. 130 s.

Skildring af fangernes daglige liv
i Vestre fængsel, skrevet med hu-
mør og lune af inspektør ved
sindssygeanstalten i Saxkøbing.

Kr. Pedersen: Af en Frøslev-Fanges
Dagbogsblade. Udsendt Juni 1945.
12 s.

R. Prytz: Min Fængselsdagbog. 45
Dage i Vestre Fængsels tyske Af-
deling. 1945. 236 s.

Erik Bil Rasmussen: Gestapos Fjen-
der. 1946. 160 s. ill.

Skildring fra fængsel og fangelej-
re.

Karin v. d. Recke: I Vestre Fængsel.
Dagbogsblade og Episoder fra
Kvindegangen. 1946. 244 s.

(Thorkild Ruby): Thorkild Rubys
Dagbog fra Vestre Fængsels tyske
Afdeling. 1945. 32 s.

Gerda Ploug Sarp: Kvinder i Bur.
Løse Blade fra et fast Opholdssted.
1945. 48 s. ill.

Sunneva Sandø: — og dog er det
sandt — I Kvindefængsel og Kon-
centrationslejr. 1945. 104 s.

Peter Schultz: Gennem Helvede
ubrændt. Tilrettelagt af Jørgen
Rindholt. 1945. 95 s. ill.

En århusiansk kommunelærers
ophold i Sachsenhausen og Gross-
roden.

Viktor Stærfelt: Fange Nr. 62948 i
Oranienburg. 1946. 32 s.

Paul Thygesen: Læge i tyske kon-
centrationslejre. 1945. 176 s.

Per Ulrich: Tegninger fra tyske kon-
centrationslejre. Tegnet paa ste-
det. 1945. 54 s. ill. Forord af Aksel
Larsen.

M. Nord Wendelboe: Helvede hin-
sides Grænsen. [Koncentrations-
lejren i Sachsenhausen]. 1945. 40
s. ill.

Hiltgunt Zassenhaus: Staa Vagt i
Mørket. 1948. 216 s.

Beretning om de norske og danske
fanger i tyske tugthuse under na-
zismen. Forfatterinden, der var
tysk tolk, hjalp på forskellig vis

A/S N. Christensen & Co's
Trælasthandel
Skanderborg Tlf. 1

Midtjyds Trælasthanded
Brdr. Nedergaard
Silkeborg

Imprægneringsanstalten
»Silkeborg« A/S
Silkeborg

Silkeborg Cyklelager
N. P. Madsen
Nygade 13-15 Tlf. 38

Aktieselskabet
J. D. Koopmanns
Svineslagteri
Silkeborg

C. F. Christensen A/S
Møbelfabrik og Trædrejeri
Silkeborg Telf. 246

HADSTEN MØLLE

Socialdemokraten
for Randers og Omegn

A/S Jydsk Markfrøkontor
Randers

A/S Søby & Nielsen
Automobilforretning
Sønderbro Tlf. 3330 - 3331
Randers

Brdr. Andersen
Entreprenører - Vognmænd
Tlf. Randers 1661 - 861

Fritz Hansen & Søn
Hess & Svendborg Støbegods
Brødregade 23 Randers
Tlf. 551 (2 lin.)

A/S Deter Jensen

Silkeborg

AKTIESELSKABET
Landbobanken i Randers

RANDERS SKJORTEFABRIK
Randers

H. F. CHRISTIANSEN A/S
CYKLER - LANDBRUGSMASKINER
RANDERS - TELF. 3333

Chr. Andersen
Entreprenør
Randers - Telf. 2686

A/S S. C. Sørensen
RANDERS

Randers Mørtel og Betonvarefabrik
v/ Marius Ødum Telf. 400 Randers

Nielsen & Ormstrup
Muremestre & Entreprenører
Tjørnevej 10 Randers

Randers Andelsmejeri

KINO PALÆET

Randers

Axel Bang Skotøjsfabrik
Pramsvej 6 Telf. 429
Randers

Randers Dørgrebsfabrik
Jern- Stål- og Metalvarefabrik
Metalstøberi
Tlf. 555 Randers

Vilh. Nellemann A/S
AUTOMOBILFORRETNING I RANDERS

A. Ravns Slagteforretning
Østergade 18 Tlf. 25
Struer

T. W. Jensen I/S
Struer

de danske og norske fanger og fik som tak herfor lejlighed til at studere til læge i Danmark.

Den politiløse tid og deportationerne af dansk politi til Tyskland

Jørgen Trolle: Syv Maaneder uden Politi. 1945. 208 s.

Poul Bennit: Dansk Politi bag Pigtraad. [1945]. 188 s.

Aage Haxell: Politiets Deportation. 1946. 81 s. ill.

Niels Hoe: Fange i Buchenwald. En dansk Betjents Oplevelser. 1945. 75 s.

Ricard Lindebro: Politi i Fangenskab. 19. September 1944 — 4. Maj 1945. 1948. 253 s.

En Politimands Oplevelser i Neuengamme, Buchenwalde, Dachau og Andre Konzentrationslejre. [1945]. 16 s.

Carl Aage Redlich: 19. September. 12 Politimænds Beretning om Opholdet i de tyske Konzentrationslejre. 1945. 330 s. ill.

Folmer Schjøtt: Fange i Frøslev. 1945. 176 s.

En politimands skildring af sit ophold i Frøslev.

Knud Wiese: Fange i Tyskland. 1945. 174 s.

Hjemsendelsen af fangerne og de »hvide busser«

Erik Wedell Andersen (red.): Folke Bernadotte. 1945. 118 s. ill.
Handler væsentligt om Folke Bernadottes redningsaktion over for koncentrationslejr-fangerne.

T. Thune Andersen: Da Pigtraaden brast — Dansk Røde Kors Læge i Tyskland. 1945. 186 s. ill.

Skildrer væsentlig de hvide busseres betydning for hjemsendelse af fangerne fra koncentrationslejre.

Folke Bernadotte: Mennesker jeg mødte. 1948. 77 s. ill.

Småbilleder fra Bernadottes rejser til Tyskland for at ordne flygtninge- og hjemsendelseskolonnerne.

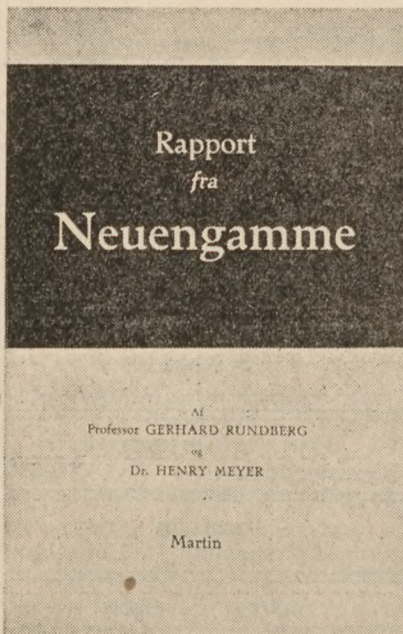
Folke Bernadotte: Sidste Akt. Mine humanitære Forhandlinger i Tyskland Foraaret 1945 og deres praktiske Følger. 1945. 103 s. ill.

Det historiske dokument om, hvordan Folke Bernadotte førte for-

handlingerne med tyskerne, og hvorledes hjemsendelserne fandt sted.

Kaj Kjerulf-Jensen og Ernst Trier Mørch: Saadan kom de hjem fra tyske Konzentrationslejre. 1945. 180 s. ill.

Om svensk og dansk røde kors' hjælpeaktion i krigens sidste måneder.

Gerhard Rundberg og Henry Meyer: Rapport fra Neuengamme. Svensk Røde Kors' Hjelpeaktion blandt Fanger fra Konzentrationslejre i Tyskland i Tiden 7. Marts — 5. Maj 1945 samt Rapport til Dansk Røde Kors fra Dr. Henry Meyer. 1945. 127 s.

Ake, Svenson. De hvide Busser. 1945. 138 s.

Skildring af Svensk Røde Kors' hjælpeekspedition til Tyskland i 1945.

(Fortsættes).

Gribende modstandsfilm

På Saga Bio vises i disse dage modstandsfilmene »Der kom en dag« af faldskærmschefen Flemming B. Muus.

Filmene viser 9. april, da vi kapitulerede under protest overfor

en hærmagt, der brød alle traktater, angreb vore grænser, besatte vort land, og tiltvang sig al udøvende magt.

Man ser modstandsviljen fødes, grupper af mennesker, venner, kendte og ukendte finde sammen i et fælles ønske om selv at være behjælpelig med at vinde krigen og befri landet.

Man følger en gruppes medlemmer ved udførelsen af deres hemmelighedsfulde missioner og oplever spændende kampe mellem dem og det tyske sikkerhedspoliti. Man ser sabotører skifte boliger — gå under jorden. — og en gribende kærlighedsaffære er flettet ind i filmen.

For dem, der deltog aktivt i kampen i de onde dage, er det et møde med oplevelserne fra dengang, så virkelig og realistisk er filmen.

Netop sådan var det for dem, der følte besættelsestiden på deres krop.

Sagas direktør, John Olsen, har skænket overskuddet fra premieren til foreningen »Gestapofangerne« og Kammeraternes Hjælpefond.

10-års dagene mindes

Der forberedes i denne tid højtideligheder i forskellige kz-lejre i anledning af befrielsen. I påsken sker det i Buchenwald-lejren. I Ravensbrück og Sachsenhausen i slutningen af april måned.

Norsk lægeundersøgelse af tidligere k-z-fanger

Ligesom der tidligere har været foretaget en omfattende lægeundersøgelse af tidligere kz-fanger i Danmark, foretages der nu i Bergen en tilsvarende undersøgelse. Initiativet er taget af bergensiske modstandsfolk og læger, og indtil nu er ca. 100 tidligere fanger undersøgt. Det er meningen at lade undersøgelsen omfatte også sådanne modstandsfolk, som ikke har været i koncentrationslejr, men som i lange tider har måttet leve som partisaner i de norske fjelde.

Køb det bedste
det gør vi
Men køb det hos
H. Mogensen Holstebro

Holstebro Garnspinderi
J. Møller Kristiansen

Aabergs Elektro
Sct. Jørgens Bakke 8
Holstebro Tlf. 1270

Carl Wilhelmsen
Specialforretning for Motorcykler
Tlf. Holstebro 1208

Cyklebørsen
v. S. Pedersen
Nørregade 27 Tlf. 1375
Holstebro

**Marius Fjeldsteds
Herremagasin**
Holstebro

Leo Kæraa
v. Peter Laursen
Holstebro

Kino Teatret
Holstebro

Snedkermester Knudsen
Vestergade 8 Holstebro

O. Krogh
Kolonialforretning
Holstebro

Thomsens Bogtrykkeri
Holstebro

Holm's Bogtrykkeri
Skive

**A/S Jens Christensens
Trælasthandel**
Skive

NIBE JERNHANDEL A/S
Nibe Tlf. 32

A/S O. Bendix
Tømmerhandel
Struer

Chr. Sinding
Urmager - Guldsmed - Optiker
STRUER

H. Grønne
Aut. Elek. Installatør
Struer Tlf. 206

BANG & OLUFSEN A/S
STRUER

H. Dupont
Aut. installatør
Holstebro

Trikohl
Holstebro

Poul E. Westergaard
Blomstergartner Tlf. 68

Perawin
Kem. Tøjrensning Holstebro

Andreas Pedersen
Møbelforretning Tlf. 702

Lædermagasinet
Sv. Erik Hansen
Nørregade 29 Tlf. 417
Holstebro

Købmand
Kr. Brændgaard Jensen
Sønderlandsgade Tlf. 1810

Tricotage Messen
E. Overgaard Sørensen
Østergade 18 Holstebro

» BIO «
HOLSTEBRO

**Holstebro Jern- og
Staalforretning A/S**

Vestjydsk Motor Compagni
Tlf. Holstebro 1770

AKTIESELSKABET

Poul Andersens Tømmerhandel

Hannon
SKJORTEN
— den sidder, som den skal!

A/S Nordisk Solar Compagni
Holstebro Afdeling

H. C. Mathiassen
Farve - Tapet - Linoleum
Nørregade 39 Tlf. 114 - 115
Holstebro

Urmager & Guldsmed
Nicolaisen
Nørregade 54 Telf. 255
Holstebro

Automobilforretningen
Aut. General Motor Forhandler
K. Knudsen
Holstebro Tlf. 1100 (fl. lin.)

Fyldepenne Magasinet
H. Leth Danielsen
Herremagasin
Nørregade Holstebro

Oskar Nielsen
Cykler- Symaskiner, Barnevogne
Sønderlandsgade 18
Holstebro Tlf. 487

P. Dam
Østergades Cykleforretning
Tlf. 1177 Holstebro

Nibe og Oplands Bank A/S

Spare- og Laanekassen
for
Nibe By og Omegn

Lindskovs Stolefabrik
Indeh.: Frode Lindskov
Fabrik og Kontor: Skalborg
Tlf. 121

Skalborg Møbelfabrik
Skalborg

Pølsefabriken »Gøl«
Jørgen B. Jensen
Tlf. 162 Skalborg

Avlscentret
Skalborg Kontrolhønseri
C. Christiansen
Tlf. 51 Skalborg

Skalborg- Motor- Compagni
v. Chr. H. Jessen
Hobrovej 466 Tlf. 118
Skalborg

Aalborg Chokoladefabrik
Skalborg

Niels J. Melgaard
Landsretssagfører
Østergade 9 Nørresundby
Tlf. 1151 7717

Axel Plou
Købmand
Hals Tlf. 7

Dahl
Rutebilejer
Vesterbro 50 Aalborg

A. Hanefeld-Møller
Jyllandsgade Aalborg

Zone Redningskorpset
Aalborg

Laur. C. Hahn
Foderstoffer - Trælast -
Bygningsartikler
Bindslev Frederikshavn
Tlf. 4 — 64 — 124 Tlf. 1247

A/M »Fladstrand«
Frederikshavn

J. Sigtenborg
Kvissel

Cementstøberiet
Sindal

Aktieselskabet
Banken for Nørre Sundby og Omegn

P. JØRGENSEN
Maskinfabrikant — Skalborg

PALADS TEATERET
Aalborg

K. Wolerth Fischer
Isenkram
Nr. Sundby

Maskinfabriken
»Lindholm«
Nørresundby

Eiler Larsen & Co.
Knudsgade 8 Aalborg

N. Christensen & Søn
Snedkermestre
Istedgade 16 Tlf. 4868
Aalborg

Johannes Møller & Søn
Skrædermestre
Vingårdsgade 2 og 4
Telf. 3524 Aalborg

Lars Rosenmeier
Radio og Cykler en gros
Nørre Sundby

Asbjørn Hansen's Boghandel
Vestergade 4 Tlf. 2896
Nørresundby

Aksel Mortensen
Tapetsereren
Bonnesensgade 7 Aalborg

Trælastimporten

Nordre Havnegade — Nørre Sundby — Telf. 3233

Aalborg Auto-Elektro
Østerbro 66 Tlf. 7137
Aalborg

E. Rahbek Christensen
Trikotage en gros
Cementvej 6 Telf. 9188
Nørresundby

A/S Mads Amby

Hobrovej 325
Skalborg . Aalborg

Nordjydsk Foto-Service
Fyensgade 32
Tlf. 11.812 Aalborg
Giro 93956 Postbox 441

Vognmandsgaarden
Holbergsgade 8 Telf. 8319
Aalborg

O. Spaanheden
Smede- og Maskinværksted
Korsgade 22 - 24 Tlf. 1465
Alba 10965

Fiskestangfabriken
»Rowann«
Vesterbro 115 Aalborg

»Riddersalen
Gustav Petersen
Vesterbro 73 Aalborg

Vesterbro Autoværksted
v. Oscar Madsen & Svend Møller
Vesterbro 43 Tlf. 5655
Aalborg

Skalborg Kro

M. Lie
Skalborg

Lundsgaards Planteskole
Tlf. 150 Skalborg

Oluf Olsen
Østergade 28 Nørresundby

Lindholm Bio

Arthur Jensen
Frugt en gros
Kattesundet 26 Aalborg

Trocadero Bar
Tlf. 8444 Aalborg
v. Johs. B. Nielsen

Jens M. Jensen
Thistedvej 81 Tlf. 4667
Lindholm pr. Nørresudby

Svend Houmøller
TELEFON 54 Fiskeeksport HALS

Fabriksarbejdernes Fagforening
AALBORG

Niels Larsen
Telf. 4680 Snedkermester Nørre Sundby

Aug. Meyer
Muremester, Entreprenør
Tlf. 1251 Nørresundby

Olaf Nielsen
Isenkram
Færøplads Tlf. 7649
Aalborg

Charles Thorup
Æskefabrik
Postbox 120 Tlf. 2383
Aalborg

Skræderiet »Tilskæreren«
Fyensgade 6 Aalborg

Folkets Hus
Nørre Sundby

S. Nørgaard
Bagermester
Langelandsgade 2 Tlf. 3600
Aalborg

Østbyens Boghandel
Erik Petersen
Tlf. 9384 Sjællandsgade 38
Aalborg

**Aalborg Træindustri
og rustfri Staalmontere**
Aalborg

Mogens Christensen
Tandlæge
Ryesgade 12 Tlf. 2 40 12
Aarhus

Th. Bentsen
Cvilingeniør
Lille Torv 4 Tlf. 32408
Aarhus

K. AASTED SØRENSEN & CO.
Muremester - Entreprenør
Tlf. 22844 Guldsmedegade 22 Aarhus

Poul Rasmussen & Co.
Vognmandsforretning
Rosenvangsallé 22 Aarhus
Tlf. 40035 & 40935

Harald Clausen A/S
Skovvej 44 Aarhus

A/S Octav Malkemaskiner
Aarhus

Knud Hyllested
Vestergade 9-11 Tlf. 31336
Aarhus

C. HOFMAN & CO.
Sdr. Alle -- Aarhus

Carl Nielsen
Frugt en gros
Gartnerhallen
Aarhus Tlf. 6 83 33

Blomsterhallen
P. Helm-Petersen
Aabogade 6 Aarhus Tlf. 68800

Aage Groespetersen

Aarhus

V. Larsen

Kunst- og Kleinsmedie
Frederiksalldé 136-138 Tlf. 21191

**Rørholm, Aakjær
Hedelund Petersen**
Landinspektør

Aarhus

Aarhus Frugt Auktion

v. Anton Rand

Andreas Skaarup

Skolegade 29-31 Tlf. 20565
Aarhus

Sophus E. Johnsen & Co.
Skibshandel

Aarhus

P. A. Pedersen & Søn

Pølsefabrik
Aarhus Tlf. 2 62 44

»KINO«

Viby

Hotel Viby

Viby Tlf. 4 11 99

Elgaard

Kørsel - Flytning - Opbevaring
Tlf. Aarhus 21288

Poul Christensen

Tømremester
Tlf. 3 1217 - 40647 Aarhus

K. Juel

Revisor

Aarhus

P. Campens Maskinfabrik

Aarhus

Telf. 56222

Arbejdernes Andels Boligforening

Aarhus

Jord- og Betonarbejdernes coop. Forretning

Paludan-Müllersvej 101. Aarhus

Telf. 67244

A/S F. Bülow & Co. Eftf.

Trøjborgvej 8, Aarhus

Telf. 69666

A/S Nielsen & Laursen Brandt

Mindebrogade 4

Aarhus

Det danske Trælaskompagni

Aktieselskab — Aarhus

E. From Rasmussen

Hans. Brogesvej 7

Eksport - Import

Brabrand

A/S P. M. CHRISTENSEN & CO.

Mindegade 6 — Aarhus

A/S Magasin du Nord

AARHUS

A. Clausen

Automobil- & Maskinværksted
Thorvaldsensgade 26 Tlf. 28286
Aarhus

A/S Emil Byskovs Eftf.

Aarhus

Ferie på Kegnæs

Nu nærmer tiden sig igen, da vi skal til at tænke på ferien. Jeg var een af de heldige og lykkelige, der fik lov til at gøre brug af »Feriehjemmet på Kegnæs« sidste sommer — hvad jeg forresten aldrig har fået sagt tak for til »Kammeraternes Hjælpefond« — men det vil jeg så gøre ved samme lejlighed. »Bedre sent end aldrig!« Som man jo siger.

Jeg vil gerne ved samme lejlighed give et par små vink til de kammerater, som bliver den lykke beskåret at få tildelt feriehuset i år. Det drejer sig specielt om dem, som rejser over Fåborg — Mommark. Når I kommer til Mommark så tag en bil direkte til Østerby.

Og så kan I ellers glæde jer til en dejlig ferie dernede, for huset er godt indrettet i alle måder. Vi var på en gang i huset 7 voksne og 3 børn. Vi var vistnok efter hvad jeg senere har hørt, det første hold, hvor det blev forsøgt at lade to familier gøre brug af huset samtidig, og for vort vedkommende kan jeg sige, at det gik fuldstændig gnidningsløst. Vi ferierede sammen med familien Sv. Roland Andersen fra Vanløse. Vi klarede madlavningen på den måde, at når den ene familie spiste varm mad til middag, gjorde den anden det til aften, så man kan jo indrette sig efter hinanden, og i hvert tilfælde, selvom vejret jo langt fra var godt, så havde vi en dejlig ferie dernede alligevel.

Lidt om befolkningen og egnen dernede. Ja, — jeg tror, at jeg uden at overdrive kan sige, at man ingen steder træffer flinkere mennesker. Det være sig centralbestyrer Jørgensen med familie eller Peter Dam, som vi altid kan henvende os til, når der var noget galt med huset.

Lige så flinke var de på gården, hvor vi hentede mælk, eller det ældre ægtepar, hvor vi købte æg — nylagte vel at mærke. — De samme mennesker ville ingen betaling

have for rabarber. Dem kan I hente lige så mange af I vil, sagde de. Nye kartofler og jordbær kan købes hos smeden i Østerby, og hos købmand Jørgensen i Sønderby — som er den nærmeste købmand — er I altid sikker på at blive godt modtaget.

Læg så mærke til, at undervejs mellem Østerby og Sønderby er der på venstre side af vejen en lille lund. I denne er der rejst en stendysse, og på overliggeren er indhugget Bjørnsons kendte vers: Alt hvad Fædrene har kæmpet, Mødrene har grædt, har den Herre stille lempet, så vi vandt vor ret.

Det går igen mange steder dernede, og man ser det en miniature, hvis man lægger nøje mærke til det, foran flagstangen i en have på vejen fra Gåsvig og ned til Østerby. Husk også at tage en tur til Dybbøl, I som ikke har været der før. Det er minder, der taler til folk, og specielt jer, som selv har følt de fremmedes åg. Glem heller ikke at aflægge Sønderborg slot et besøg og husk så deroppe at få i hvert fald frihedsmuseet at se. Det er et museum, som taler for sig selv. Prøv bare I gamle »Horsørødborgere« at se Carlo Wognsens tegninger, der hænger deroppe, så vil I nikke genkendende til mange ansigter, men hvis I vil til Sønderborg Slot, så ring til købmand Thorsøe i Sønderborg. Han giver jer gerne nærmere instrukser, hvad den slags angår, og så god ferie for jer, som bliver de lykkelige i år.

Samtidig en rigtig hjertelig tak til »Kammeraternes Hjælpefond« for en dejlig ferie i juni 1954 fra min familie og mig.

Peter Møller Madsen

Vesterbrogade 118 B II. tv. Kbh. V.
Hannover-Stöcken 54577

Til Itzehoe

Frøslev-lejrens danske kommandant, obrstløjtnant P. M. Digmann har nu overtaget kommandoen over den danske tysklandskommando i Itzehoe.

Roserne skal blomstre i Lidice som symbolet på folkenes venskab

Lidice — den lille tjekiske by, der blev totalt udsløjet af Hitlers horder — skal blive symbolet på det venskab mellem folkene over hele verden, der skal hindre en gentagelse affascismens forbrydelser mod menneskeheden. Ved siden af det Lidice, der blev udsløjet fra jordens overflade, har der rejst sig et nyt Lidice, og mellem ruinerne af det gamle og det nyopbyggede Lidice skal plantes en rosenhave med blomster fra alle Europas lande. Engelske venner af Lidice har stillet forslag om at sende rosenbuske og andre blomster til Lidice, og en tjekisk komité har modtaget forslaget om at gøre Lidice til en international rosenhave.

Formandsskifte i Dachau-klubben

Som meddelt i »Pigtråd« har Dachau klubben afholdt ordinær generalforsamling d. 21-2-55, i Admiral Gjeddes Gård. Til dirigent valgtes Alfred Lind. Formanden Holger Jensen aflagde en kort beretning. Driftsregnskabet, der blev forelagt af kassereren, viste et overskud

Protokollen, formandens og kassererens beretninger blev efter nogen diskussion godkendt. Som formand blev foreslået 2 kandidater udover Holger Jensen, nemlig Sv. Busk og Chr. Dalmark. Der blev foreslået skriftlig afstemning, der resulterede i, at Svend Busk blev valgt. Svend Busk takkede for valget og udtalte, at han ville forsøge at yde det bedste for klubben. Takkede derefter Holger Jensen for hans 8-årige arbejde som formand, og som medstifter af klubben.

Til bestyrelsen genvalgtes Alfred Lind og Henry Paulsen. Nyvalgt blev P. A. Larsen, medens Aadahl og Haagerup indtrådte som suppleanter.

Efter formandsskiftet er klubbens ny adresse: Svend Busk, Herluf Trollesgade 21 tlf. Palæ 3509 x